

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Iosephi Speranzæ, Congregationis Oratorii Fanensis
Presbyteri, Scripturæ Selectæ**

Speranza, Giuseppe

Coloniæ Agrippinæ, 1659

76. De finali impoenitentiâ aliquorum avarorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44265

1. Tim. 6.

Labyrinthus sunt divitiarum, inquit Apostolus: Radix omnium malorum est cupiditas (hæc porta est) quam quidam appetentes erraverunt à fide, & inseruerunt se doloribus multis, &c. O labyrinthus! &c. Exibo ex illo negotio certè, &c. Quando? Es miser in labyrintho, &c. Qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum Diaboli.

Divites sunt curis agitati.

PUNCTVM LXXV.

Ezech. 26. Gen. 2. Divitiarum parentes. Hebr.

IN profundis aquarum (tribulationum dolorum) opes tuæ. Onychinus, ab ungue, nam Græci unguem ὄνυχον vocant, significatque rapacem direfcentium effectum,) invenitur in terra Hevilath, ubi nascitur aurum. Hevilath interpretatur dolens. O quot dolores in acquirendo, in conservando, in augendo! &c. Congruit & lapidis huius proprietates. Dicunt enim Onychinum tristitiam excitare, timores multiplicare, & animos ad lites, & rixas commovere. O quam responderet hoc naturale avaritiarum! Unde enim timores, tristitiarum, bella, & lites? Nonne ex concupiscentiis vestris? &c.

Iac. 4. 1. Luc. 8.

Aliud cecidit inter spinas. Theophyl. spinarum instar sunt, divitiarum sollicitudines. Unde si tetigerit eas quispiam, manus cruentas facient vulnera infligentes.

Et dolorum. 1. Tim. 6. Græc. Exod. 8.

De his, qui volunt divites fieri, inquit Apostolus: Et inseruerunt se doloribus multis. Græcè: Et transfixerunt se doloribus multis.

Ex pulvere Ægypti orti sunt cyniphes. Quid divitiarum, nisi pulvis Ægypti? Ex illis cyniphes, id est, curarum, & sollicitudines oriuntur, quæ mentem pungunt.

Iacob anxius, quando dives. Gen. 2 s.

An sunt obliti sollicitudinum Jacob, dum dives cum armentis, famulis, & familia rediit ex Mesopotomia? O quot curarum! O quot timores! Divisit turmas, &c. Si percussisset Esau israhel, &c. Libera me, Domine, &c. Sic congressus cum Angelo per totam noctem luctatus est, semihoræ somnum capere non valuit. At dum pau-

Securus, quando pauper.

perivit, in nuda terra, reclinato supra lapidem capite, dulcissimè conquevit, mysticè illa visione perfruitus est, nihil per totam noctem somnum interrupit, quia tunc pauper erat, &c. Sed quando domum rediit, dives erat, & per consequens curis agitatus, &c.

Pauper ille dives Evangelii præ curis quiescere non poterat. Divitiarum nimirum quietem adimunt, sicutque veluti spinæ in lecto. Unde impossibile est conque-scere, &c. Quid faciam? O spinæ, quæ lacerrant! Requiesce. Nihil minus: voluit sese, ac revolvit, &c.

Luc. 11. Divitiarum spinæ in lecto.

Ecclesiastes: Saturitas divitiarum non sinit eum dormire. Arabicè: Aviditas in divitiis, non permittit ei aviditas ejus, ut dormiat, quasi diceret: Non tam divitiarum, quam aviditas illa divitiarum quietem, ac somnum adimit.

Eccles. 5. Arab.

Non plantabis lucum. & omnem arborem juxta altare Domini tui. Altare Dei est cor, lucus autem sollicitudinis terrenorum, ac noxia desideria, quæ juxta cor plantanda non sunt, ne cor sylvescat, fiatque habitatio bestiarum.

Deut. 16.

Martha, Martha, sollicita es, & turbaris erga plurima. Syriacè: Et distraheris erga plurima. Martha. Hebraicè, irritans, vel provocans. Hoc malum in divitiis, turbatio hæc, sollicitudo hæc, distractio hæc.

Luc. 10. Syriac. Hebr.

De finali impenitentia quorundam avarorum.

PUNCTVM LXXVI.

APud Zachariam: Hæc est amphora egrediens, & ecce mulier sedens in medio amphora, & dixit: Hæc est impietas. Et projecit eam in medio amphora, & misit massam plumbeam in os ejus, & levavi oculos meos, & vidi, & ecce duæ mulieres egredientes, & spiritus in alis earum. & habebant alas, quasi alas milvi, & levaverunt amphoram inter calum, & terram. Quid ista deserunt amphoram? Et ait Angelus: Ut edificetur ei domus

Zach. 5.

in terra Sennaar, & stabilisatur, & ponatur
ibi super basem suam, &c. Quot verba, tot
mysteria.

D. Greg. 14.
Mor. 27.

D. Gregorius in Moralibus: Volens
Deus Propheta ostendere humanum gen-
us, ex qua ab eo maxime culpa dilaba-
tur, per imaginem amphoræ quasi parens
os avaritiæ designavit. Avaritia enim
quasi amphora est, quæ os cordis in am-
bitum apertum tenet. Et dixit: *Hæc est ocu-
lus eorum in universa terra.* Multos obruti
sensus homines cernimus, & tamen eos in
malis actibus astutos videmus, Propheta
quoque attestante, qui ait: *Sapientes sunt,
ut faciant mala, bene autem facere nesciunt.*
Hi itaque sensu torpent, sed in iis, quæ
appetunt, avaritiæ stimulis excitantur,
& qui ad bona videnda cæci sunt, exci-
tantibus præmiis ad peragenda mala vi-
gilantes fiunt. Unde rectè de hac avaritia
dicitur: *Hæc est oculus in universa terra.*

Zerem. 4.

Talentum plumbi est ex eadem avari-
tia pondus peccati. Impietas in medio
amphoræ projicitur, quia nimirum in a-
varitia semper impietas tenetur. Massa
plumbi in os ejus mittitur, quia scilicet
impietas avaritiæ, peccati sui pondere
gravatur.

Huic impietati duæ mulieres, hoc est,
superbia, & inanis gloria conjuncti sunt,
quæ idè in alis suis spiritus habere di-
cuntur, quia in actionibus suis Satanæ
voluntati deferviunt. Habebant alas
quasi alas milui, quia actiones earum
Diabolo sunt proculdubid similes, qui in-
sidiatur semper vitæ pullorem, hoc est,
parvulorum. Elevatur amphora inter,
&c. quia superbia, & vana gloria habent
hoc proprium, ut eum, quem infecerint,
in cogitatione sua semper super cæteros
homines extollant. Qui inter cælum, &
terram, & ima deserit, & superiora mi-
nimè attingit: sic superbia, & inanis glo-
ria mentem per avaritiam honoris ca-
ptam ita elevat, ut quoslibet proximos
despicientes, quasi ima deserant. & alta
gloriantes petant, qui tamen superiori-
bus civibus minime junguntur. Inter cælum
itaque, & terram feruntur, &c. *Sennaar, factor dicitur eorum: & sicut bonus
odor ex virtute est, Paulo attestante, qui*

2. Cor. 2.

A ait: *Odorem virtutis sua manifestat per nos in
omni loco, quia Christi bonus odor sumus: ita
è contrario fœtor ex vitio: & quia quod-
libet malum per avaritiam gignitur: idè
dignum est, ut domus avaritiæ in fœtore
construatur. Vel Sennaar, turris confusio-
nis est, quæ scilicet turris Babylon dicitur,
confusionis Tartaræ avari domus
absque dubio edificatur. Hucusque Grego-
rius. Tunc impietati domus erigitur, *Ribeca in
hunc loc.*
B id est, firmum habet in illis hominibus
domicilium, & ponitur super basim, cum
sine timore ullo Dei studet quis avaritiæ,
& cum hoc studio moritur, &c. Nabal
Carmelus, ut avarus, cui ob immisericor-
diam Emortuum est cor intrinsecus, & ipse
factus est quasi lapis, &c. Nabal, id est, stul-
tus, & ut stultus mortuus est. 1. Reg. 25.*

Dives ille parabolæ, &c. *Hominis cuius-
dam divitiis uberes fructus ager attulit, & co-
gitabat intra se dicens: Quid faciam, quia non
habeo, quod congregem fructus meos? Et dixit:
Hoc faciam, destruam horrea mea, & ma-
jora faciam, & illuc congregabo omnia, que na-
ta sunt mihi, & bona mea, & dicam anima
mea: Anima, habes multa bona posita in an-
nis plurimos, requiesce, comede, bibe, opulare.
Dixit autem illi Deus: Stulte, hac nocte ani-
mam tuam repetent à te, qua autem parasti,
cujus erunt? Luc. 12.*

D Singula verba ponderat Ambrosius. D: *Ambr. ser.
64. & l. de Na-
but. 6. 7. & 1.*
Notat hic primò benignitatem Dei, qui
nò statim avari cupiditatem punit quin-
immo & reconditas divitias novis quan-
doque, & adventitiis cumulat, si fortè
cum aliquando nimietate ipsa satiaturum
ad sensum humanitatis adducat, ani-
màmque per abundantie nimietatem
suadeat aliquid de indigentibus cogitare.
Hac ratione ager hujus, boni nihil opera-
turi, uberes attulit fructus, velut magis
E magisque Dei patientia noscatur, dum ad
hujusmodi homines beneficia suæ beni-
gnitatis extendit. Sed quæ à Deo præ-
bentur etiam ingratis, ista sunt: terræ fec-
cunditas, æris temperies, fructuum læ-
titia, & bonæ subsidia, & omnia, quibus
anni proventus secundis successibus ad-
impletur. Quæ verò ab homine proce-
dunt, hæc sunt: angustus animus, & pa-
rum putans omne, quod nascitur ejus abun-

abundantiz semper deesse aliquid, computans, impertiendi cuiquam causam nullam idoneam putat.

Lib. de Nabu. Avari divitiis mira pauperum.

Quid faciam? inquit. Nonne hæc pauperis vox est, non habentis subsidia vendi? Egens omnino huc, atque illuc respicit, scrutatur hospitium, nihil invenit ad usum alimenti, considerat nihil miserius, quam fame confici, & cibi indigentia mori, quærit mortis compendia, & tolerabiliora abeundi supplia rimatur, arripit laqueum, suspendit laqueum, ignem adoler, explorat venenum, & inter hæc, quid eligat, dubius dicit: *Quid faciam?* Deinde vitæ hujus suavitate revocatus cupit revocare sententiam, si possit vivendi substantiam reperire, aspicit nuda omnia, vacua omnia, & ait: *Quid faciam?* Unde mihi alimenta? unde vestitus? Volo vivere, si habeam, quomodo possim vitam hanc sustinere, sed quibus cibis, quibus subsidiis? *Quid faciam?* inquit, quia non habeo. Clamat dives, se non habere, pauperatis hic sermo est. De inopia queritur abundans fructibus: *Quid faciam?* Quis non talem misereatur? Quis non infelicitatem ejus doleat? Angustatur ex abundantia, constringitur, & coarctatur ex opulentia, infelix in presentibus bonis, infelicio in futuris, & ut video, ager ei non tam reditus largiores, quam gemizus artulit graviores: terra ei non fructuum copiam, sed curarum molestiam germinavit: ita ut curis, & mororibus stimulat, egentibus, & esurientibus similes perferat cruciatus, egeni siquidem vox ista est: *Quid faciam?* Unde cibos, unde vestitus habeo? Eadem conqueritur, & dives: *Quid faciam?* Vbi recondam? Vides, divitem nec opimis copiis posse lætari, sed mentem ejus absument affluentia, dum nullo intellectu humanitatis admonitus sentire non potest, id sibi abundare, quod aliis deest. Hæc, ô dives, opes magis tibi commissæ sunt, quam concessæ, quare miror, quod nescias, quid tibi de illis faciendum sit: consequens est, ut aperias horrea, & repleas esurientes animas pauperum, & dicas: *Si quis sit, veniat ad me, & bibat. Quid faciam?* Parata, ait Basilius

Sperantia Scriptura selecta.

Basil. hom. 6.

A hom. 6 tibi responsio fuerit, ô dives: esurientium animas explebo, aperiam horrea, vocem emittam magnificam. Quicumque panibus egeris, venite ad me. Sed non habeo, inquit, quod congregem fructus meos, & dixit: *Hoc faciam. Destruam horrea mea.* Putares dicere illum: Aperiam horrea mea, ingrediantur, qui tolerare famem non queunt, veniant inopes, intrent pauperes, repleant sinus suos, ut quid ego abscondam, cui Deus fecit abundare, quod largiar? Ut quid repagulis portarum claudam frumenta? Audiant hæc, quibus Deus totum replevit camporum ambitum, & victu abundant. Est spes avaro, si respicit pauperem, rumpantur vetusta horrea messibus novis, imitabor sanctum Ioseph, & clamabo voce magna: Venite pauperes, edite panes meos, expandite gremium, suscipite frumentum, fecunditas, divitiæ, totius orbis abundantia, omnium debet esse fertilitas. Tu verò non hoc dicis, sed ais: *Destruam horrea mea.* Rectè destrues ea, quibus nullus pauper onustus revertitur: rectè destruet, quæ sapienter ædificare non novit: destruet sua dives, qui nescit æterna: destruet horrea, qui non novit sua frumenta dividere, sed claudere.

Amb. l. de Nab.

Basiliius: *Destruam, &c.* Benè facis, nam iniquitatis horrea digna sunt, quæ destruantur. *Et misera,* inquit, *faciam.* Infelix; Vel id dispensato pauperibus, quod pro sumptu ædificationis impendis

CEs illuc congregabo omnia, quæ nata sunt mihi, & dicam anima mea &c. Habes multa bona. Nescit avarus bona, nisi ea quæ stultitia sunt, nominare: sed acquiesco ei, ut bona dicantur, quæ sunt pecuniaria: cur ergo de bonis facitis mala, cum de malis bona facere debeatis? Scriptum est enim: *Facite vobis amicos de Mammona iniquitatis.* Ei ergo qui uti sciat, multa bona sunt, ei, qui uti nesciat rectè, mala. Bona sunt, si aperias horrea, ut si panis pauperum, vita egentium, oculus cæcorum, orbatorum infantium pater. Habes, unde facias: quid vereris? tua te voce convenio, habes multa bona in annos multos posita, potes & tibi, & alias abundare, quid destrues horrea

D. Ambr. Divites castum bona vocant, quæ sunt quæstiosa.

Luc. 6. Bona temporalia quando, & quibus bona.

H h rca

rea tua? Ostendo tibi, ubi melius tua frumenta custodias, ubi benè sapias, ubi fures ea tibi auferre non possint: include ea in corde pauperum, ubi nulla tinea, nullus gurgulio consumat, nulla corrumpat vetustas. Habes apothecas, inopum sinus: habes apothecas, viduarum domos, habes apothecas, ora infantium orphanorum, dicatur tibi: *Ex ore infantium, & lactentium perfecisti laudem* Ista sint tibi apotheca, quæ maneat in æternum, ista sint tua horrea, quæ fecunditas futura non destruat: nam quid iterum facies, si tibi plus natum fuerit anno sequenti? Iterum ergo & illa destrues, quæ nunc facere paras, & majora facies? Dat enim tibi fecunditatem Deus, ut aut vincat, aut condemnet avaritiam tuam, quod excusationem habere non possis.

Psal. 8.

Osee 10.

Ambr. ser. 64.

Stultitia nota æternis cruciatibus major.

D. Aug. ho. 38.

Seminate, seminate vobis ad iustitiam. Esto spiritalis agricola, sere, quod tibi prodest: bona ratio in corde viduarum. Si terra tibi reddet fructus uberior, quàm acceperit, quàm magis misericordiam remuneratio reddet multipliciora, quàm dederis?

At tu nihil tale cogitas, sed tuam animam malignis consiliis affligens, cogitas abundantiam Dei humanam facere penuriam, & addis: *Anima mea, &c.* Nonne, si dici potest, muti animalis vox illa est? si enim iste porcina animam habuisset, quid ei aliud, quàm manducandi, & bibendi bona nunciare debuerat? Nec mirum, ipsius enim venter Deus sibi erat, & totus servus erat carnis. Sed audi, & homo, dignam appellationem, quæ te non hominum quisquam, sed ipse Deus appellat. At enim: *Stulte, hac nocte, &c.* Ipsius illis æternis cruciatibus major est stultitiae nota: qui enim paulò post erat rapiendus à vita, quæ cogitatur? *Destruam, inquit, horrea, &c.* & dicam: *Anima mea, &c.*

D. Augustinus hom. 38. O cæcitas avari! una nox ei superabat, & de multorum annorum vita cogitabat. Aderant, qui animam repeterent, qui pignus huius vite revocarent, & ille adhuc ad animam de opulentia loquebatur, & hac nocte animæ auferendæ dicebat: *Anima mea, ha-*

A *bes multa bona, &c. Sic est, qui sibi thesaurizat, & non est in Deum dives.*

Stulte, hac nocte. Assistunt jam, qui repositum animam tuam, & tu adhuc differes operum fructus tuorum? Adhuc tibi tempora vivendi longa meditaris? *Stulte, hac nocte.* Anima tua, avaræ, repositur: à tenebris incipit, & in tenebris perseverat: avaro semper nox est, dies iusto, &c. Gregorius 25. Mor. 2. In nocte ablata est anima, quæ considerationis lucem habere noluit.

Amb. l. de Nab.

Greg. 25. Mor. 2.

B *Stulte, hac nocte, &c.* Cyprianus de oratione Dominica: Lætatur stultus in fructibus ipsa nocte moriturus, & cui vita jam decrat, victus abundantiam cogitabat. Concludit Ambrosius.

Cyprian. de orat. Domin.

C *Qua autem parasti, cuius avum?* Quid quotidie meriris, & numeras, & obsequas? quid aurum trucas? argentum ponderas? Quam melius est liberalem esse dispensationem, quàm sollicitum custodire? In avarorum persona David: *Miser factus sum, & curvatus sum, terram versus usque in finem (ad mortem.)* Mystice dici potest, usque in finem, id est, quousque veniat Christus: *Psal. In finem, hoc est, in Christum, &c.* qui docens me contemptum terrenorum, exemplo suæ pauperitatis me erigat, alioquin semper curvatus ero, &c.

Psal. 37.

Divitiarum non sumus domini, sed dispensatores.

PVNCTVM LXXVII.

E *Homo quidam erat dives, qui habebat villicium, Græcè, œconomum, domus dispensatorem.* Sic eum appellat Hieronymus epist. 151. ad Algasiam.

Luc. 16. Græcè.

O quàm bonum, si nos non dominos, *Divitiarum sed dispensatores* crederemus! Primum nemo dominus, hoc discamus, inquit hoc loco Theophylactus, quod non sumus domini divitiarum (ut putamus) sed dispensatores alienarum rerum, quæ à Domino nobis creditæ

Theoph. ibid.